

Kadernota 2020

Versie: 6 juni 2019

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
2. FOCUS EN KEUZES IN BELEID VOOR 2020	5
ALGEMEEN.....	5
AMBITIES PER SPEERPUNT	6
3. ONTWIKKELINGEN IN HET MEERJAREN-PERSPECTIEF	8
FINANCIËLE SITUATIE OP HOOFDLIJNEN.....	8
4. AMBITIES	12
Programma Vitaliteit	12
Thema Sociaal domein	12
Thema Gezondheid & Vitaliteit.....	13
Programma Leefomgeving	16
Thema Veiligheid	16
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid.....	17
Thema Mobiliteit.....	19
Programma Bedrijvigheid.....	20
Thema Kunst en Cultuur.....	20
Programma Bedrijvigheid.....	21
Thema Regionale economie.....	21
Algemene dekkingsmiddelen	22
Overhead	22
5. ONTWIKKELINGEN	23
Programma Vitaliteit	23
Thema Sociaal domein	23
Thema Gezondheid & Vitaliteit.....	26
6. BESLUITPUNTEN RAAD	28
BIJLAGE 1 – UITGANGSPUNTEN PROGRAMMABEGROTING 2020-2023	29
BIJLAGE 2 – KERNBOODSCHAP	32
BIJLAGE 3 – OVERZICHT NIEUWE INVESTERINGEN	33

Kadernota 2020

1. INLEIDING

Voor u ligt de kadernota 2020. Wij kijken terug op de ontwikkelingen uit de afgelopen periode, en nemen u mee in onze beleidsambities.

De ontwikkelingen en vooruitzichten stellen het college voor stevige uitdagingen. Want Lisse heeft structureel meer uitgaven dan inkomsten. Dat vraagt steeds scherpere keuzes. De samenstelling van deze kadernota was om die reden verre van eenvoudig. Dat de begroting van Lisse al langer onder druk staat, is een realiteit die we goed onder ogen willen zien.

Het college is, na het opstellen van het coalitieakkoord in 2018, in 2019 begonnen met het formuleren van de focus in haar coalitieprogramma. We hebben die uitgewerkt naar een zogeheten doelenboom. Voor ons zijn daarbij drie speerpunten het uitgangspunt; namelijk een (1) aantrekkelijk Lisse, (2) vitale inwoners en (3) duurzame innovatie. Met de doelenboom proberen we gericht onze ambities te bereiken. We hebben 2019 dan ook besteed aan het doorvoeren van deze focus en prioriteiten naar bestaand en nieuw beleid.

Het vormgeven van de kadernota dit jaar verre van gemakkelijk was. Wij hebben ervoor gekozen om niet nu op voorhand alleen korte termijn beslissingen te nemen voor 2020. De keuzes nemen wij mee in de geplande herijking van onze taken. Daarbij kijken wij naar de structurele keuzes voor de lange termijn. De uitkomst daarvan verwerken wij in de begroting voor 2020. Dit betekent voor nu dat wij vooral onze ambities beschrijven. De afweging of die haalbaar zijn, maken we in de begroting.

Het besturen van een gemeente is met de jaren een complexere opgave geworden door de decentralisaties van taken waar niet altijd de passende budgetten bijgeleverd worden.

De gemeente Lisse heeft van oorsprong ambitieus geïnvesteerd in een keur aan voorzieningen, zoals een zwembad en theater. En daar zijn we trots op.

Alleen niet alles kan ineens. Er zijn een aantal ontwikkelingen die dit beïnvloeden zoals bijvoorbeeld de overdracht van wettelijke taken door het Rijk Tegelijkertijd zijn er ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en klimaat die op ons afkomen. Een ander voorbeeld zijn de extra investeringen in gemeenschappelijke regelingen. Een landelijke ontwikkeling die werkorganisaties binnen de lokale overheid efficiënt moet houden. We moeten meer met minder doen en dus prioriteren. En dat is geen gemakkelijke opgave zoals andere gemeenten reeds ook laten zien.

Om te komen tot deze structurele gezonde begroting, doen we wat we in de begroting voor 2019 hebben afgesproken namelijk innoveren en slim organiseren. Daarnaast zullen wij starten met een verkenning van de mogelijkheden. Daarbij kiezen wij niet voor de vaak gebruikelijke kaasschaaf methode (oftewel de huidige beleidsuitgaven evenredig procentueel verminderen). Wij willen keuzes gaan maken. Een discussie over onze kerntaken is daarbij onmisbaar. Dat moet tot een aantal scenario's leiden met een stevige herijking van taken – en mogelijk ook van de gemeentelijke lasten – als uitkomst van onze uiteindelijke keuze.

Wij kijken niet uit naar deze keuzes, dat zult u begrijpen. Maar een gezonde gemeente staat voorop onze eigen politieke ambities.

Wij zien ernaar uit om zo aan een toekomstbestendige koers te bouwen.

Vorm en opzet

In hoofdstuk 2 treft u een overzicht aan van de financiële situatie op hoofdlijnen en een beschrijving van en toelichting op het nieuwe beleid. In hoofdstuk 3 geven wij inzicht in lopende

Kadernota 2020

ontwikkelingen die nog niet financieel zijn vertaald. Op dit moment zijn de financiële consequenties van de ontwikkelingen niet of nauwelijks in te schatten, zodat wij die nog niet hebben opgevoerd. Wij willen voorkomen dat deze ontwikkelingen u zullen verrassen, vandaar dat wij u die wel alvast melden. Als er bij de samenstelling van de begroting hierover meer duidelijk is, nemen we dat daarin mee. Zo niet, dan leggen wij u de financiële consequenties van deze ontwikkelingen gedurende het jaar 2019 of 2020 via aparte raadsvoorstellen of via tussentijdse rapportages aan u voor.

Kadernota 2020

2. Focus en keuzes in beleid voor 2020

Algemeen

Wij zijn trots op waar ons dorp staat, en het werk dat het voormalige college heeft verricht in hun bestuursperiode 2014-2018. Met de verkiezingen in 2018 is een nieuw college aangetreden in de samenstelling van onze coalitie CDA, Nieuw Lisse en D66. Een nieuwe coalitie, een nieuwe koers. Ons coalitieakkoord 'Samen duurzaam denken, samen vernieuwend doen' hebben we uitgewerkt in een doelenboom met speerpunten waardoor we onze ambities nog beter kunnen bereiken:

In Lisse telt (inclusieve samenleving) en doet (participatie) iedereen mee. Als gemeente brengen we actief partijen samen (samenwerking & daadkracht). Dat maakt ons dorp sterker (centrum van de bloembollenstreek). Ook voor de toekomst (duurzaamheid)

Onze ambities willen we bereiken door te focussen op een drietal speerpunten:

- Aantrekkelijk Lisse
- Vitale inwoners
- Duurzame innovatie

In onderstaand schema ziet u de focus van dit college uitgewerkt vanaf de drie speerpunten. Voor een groter overzicht verwijzen we u graag naar bijlage 2.

De jaarlijkse kadernota omschrijft de beleidsvoornemens voor het komende jaar. De begroting is de financiële en gedetailleerde uitwerking hiervan.

Keuzes

In onze inleiding schreven wij al dat het vormgeven van de kadernota dit jaar verre van gemakkelijk was. Wij hebben ervoor gekozen om niet nu op voorhand alleen korte termijn beslissingen te nemen voor 2020. De keuzes nemen wij mee in de geplande herijking van onze taken. Daarbij kijken wij naar de structurele keuzes voor de lange termijn. De uitkomst daarvan verwerken wij in de begroting voor 2020. Dit betekent voor nu dat wij vooral onze ambities beschrijven. De afweging of die haalbaar zijn, maken we in de begroting.

Kadernota 2020

Ambities per speerpunt – Aantrekkelijk Lisse

In 2020 gaan we aan de slag met onze ambities, verdeeld over de drie speerpunten. Onze ambities rond de speerpunten 'Aantrekkelijk Lisse' en 'Duurzame innovatie' zijn;

- *het behouden van de kwaliteit in de openbare ruimte - we zoeken naar manieren om dit efficiënter te doen*

Dit doen we door na het beleidsplan ook het groenbeheerplan te actualiseren met voorbereidingen om een deel van de werkzaamheden in de openbare ruimte weer in eigen beheer nemen. Belangrijke uitgangspunten zijn: meer focus op de multifunctionaliteit van de openbare ruimte, de toegankelijkheid, de kwaliteit, duurzaamheid en de samenwerking met inwoners en direct belanghebbenden. Voor een efficiënter beheer dragen wij het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportpark ter Specke over aan de verenigingen. We actualiseren onze Meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) voor inzicht in onze onderhoudsopgaven en behoud van het kwaliteitsniveau.

- *actualisatie van het bestaande cultuurbeleid in samenwerking met alle betrokkenen;*
- *onze lokale toeristische aantrekkelijkheid een belangrijk onderdeel van ons economisch beleid maken*

Dit doen we door in 2019 een (lokale) nota economie & toerisme en een visie op verblijfsrecreatie op te stellen.

- *een kwaliteitsslag doorvoeren in de positie van ons erfgoed*
We versterken de advieskracht in de organisatie zodat we nog betere afwegingen kunnen maken binnen onze toekomstige omgevingsvisie.
- *Onze positie in de samenleving versterken door dichtbij onze inwoners te staan.*

Dit doen we door te investeren in Omroep Bo. Zodat zij levensvatbaar blijven en kunnen vernieuwen om alle doelgroepen aan te spreken. Daarnaast werken we de bestaande detailhandelsvisie uit in een uitvoeringsprogramma. Om ons dorpshart te revitaliseren focussen we daarbij op samenwerking met en tussen de ondernemers en vastgoedeigenaren. Voor 'Vitale Inwoners' zetten we op de volgende lijnen in:

- voortzetting van de koersverandering binnen het sociaal domein door blijvende focus op ontschotting, maatwerk, 'de mens centraal', ketenversterking, inclusieve samenleving en lokale aanpak;
- het ontwikkelen van een visie op het sociaal domein;
- het realiseren van een integrale toegang voor onze inwoners;
- versterking van de toegang tot jeugdhulp door de aansluiting ' passend onderwijs met jeugdhulp' te verbeteren, de inkoop van deze hulp te optimaliseren en beleid te formuleren op toegang jeugdhulp via de huisarts;
- versterken verbinding arbeidsmarkt & onderwijs door oprichting digifonds en Regionale Educatieve Agenda (REA);
- uitvoering van het Sportief akkoord waarbij we twee deelakkoorden zullen sluiten met alle betrokkenen;
- verdere ontwikkeling van sport in de buitenruimte door het opleveren van een visie beweegvriendelijke en beweging stimulerende openbare buitenruimte;
- activeren van mensen met een langdurige uitkering;
- uitvoering van het preventieakkoord positieve gezondheid;
- preventie in het sociaal domein;

Dit doen we onder andere door binnen de jeugdhulp ruimte vrij te maken voor pilots voor 'vroegsignalering' en preventie. We maken een uitvoeringsplan huiselijk geweld en kindermishandeling en stellen op verzoek van de raad armoedebeleid op. We voeren nieuw onderwijsachterstandenbeleid uit met de ontvangen gelden van het Rijk.

Kadernota 2020

Voor het speerpunt Duurzame innovatie zetten we in op:

- Versterking van onze weerbaarheid tegen ongewenste ontwikkelingen op het gebied van veiligheid door onze capaciteit structureel te versterken.
- Opstellen strategie lokale energietransitie

Kadernota 2020

3. ONTWIKKELINGEN IN HET MEERJARENPECTIEF

Financiële situatie op hoofdlijnen

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op de financiële situatie op hoofdlijnen. De ambities vanuit het coalitieakkoord, technische aanpassingen uit de jaarrekening 2018, mutaties uit de 1^e tussentijdse rapportage, de begrotingsuitgangspunten 2020 en verder alle overige tot nu toe bekende financiële mutaties zijn in deze kadernota meegenomen.

Financieel meerjarenperspectief

Na verwerking van alle mutaties laat de kadernota een structureel nadelig verwacht begrotingsresultaat zien voor de jaren 2020-2023. Zonder maatregelen zal de begroting niet voldoen aan de eis van een structureel en materieel sluitend meerjarenperspectief.

Het onderstaande overzicht toont de meerjarenperspectief op hoofdlijnen:

Meerjarenperspectief op hoofdlijnen:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Saldo primitieve begroting 2019	279	1.251	856	856
Financiële doorkijk	-1.520	-1.541	-1.504	-1.193
Technische aanpassingen	-980	-715	-244	-728
Subtotaal na financiële doorkijk en technische aanpassingen	-2.221	-1.005	-892	-1.065
Financiële ontwikkelingen > € 25.000	-513	-782	-811	-861
Financiële ontwikkelingen < € 25.000	-102	-25	-15	-15
Totaal ontwikkelingen	-615	-807	-826	-876
Saldo voor oplossingsrichtingen	-2.836	-1.812	-1.718	-1.941
Oplossingsrichtingen	1.198	1.198	1.198	1.198
Totaal	-1.638	-614	-520	-743

Toelichting

Het begrotingsresultaat van Lisse staat al meerdere jaren onder druk. Ook de reservepositie van de gemeente neemt al jaren gestaag af.

Verleden

In het (recente) verleden zijn grote investeringen gedaan waardoor de gemeente mooie voorzieningen heeft voor haar inwoners, zoals een nieuw zwembad en theater. Deze voorzieningen brengen echter ook de nodige kosten met zich mee.

Sociaal Domein

Daarnaast heeft de gemeente te maken met een fors nadeel in de begroting op de overgedragen taken van het Rijk in het Sociaal Domein. Op dit moment is er sprake van een nadeel van ongeveer € 400.000 op de taken in het Sociaal Domein. Het tekort wordt met name veroorzaakt door tekortschietende rijksmiddelen voor de uitvoering van de jeugdhulp. Wel goed om te vermelden is dat het tekort in sociaal domein de afgelopen jaren kleiner is geworden.

Inmiddels heeft het Rijk een hogere rijksbijdrage toegezegd voor van € 420 mln. in 2019 en € 300 mln. in 2020 en 2021. De budgetten van het sociaal domein blijven onderwerp van gesprek tussen gemeenten en de VNG. Het college verwacht dat bij het uitkomen van de meicirculaire van de algemene uitkering uit het gemeentefonds meer duidelijkheid ontstaat over de verdeling van deze middelen.

Kadernota 2020

Overige mutaties

Naast bovengenoemde onderwerpen zijn ook de structurele financiële consequenties uit de 1^e bestuursrapportage in de kadernota opgenomen, zoals afval en de lagere legesopbrengsten uit de omgevingsvergunning.

Risico's

Meicirculaire algemene uitkering uit het gemeentefonds

Door het moment van verschijnen van de meicirculaire heeft de verwerking van de uitkomsten hiervan nog niet kunnen plaats vinden. Op dat moment is deze kadernota al aan de raad aangeboden. Het is op dit moment niet te voorspellen of de algemene uitkering een positief of negatief beeld zal geven. Het is nog niet bekend of de toegezegde extra middelen voor het Sociaal Domein al worden verwerkt in de meicirculaire. Daarnaast blijven de werkelijke rijksuitgaven achter bij, wat betekent "samen de trap af". De uitkomsten van de meicirculaire zullen u separaat vóór de raadsbehandeling van de kadernota toegezonden worden.

Bezuinigingen op het accommodatiebeleid.

Bij het opstellen van de begroting 2019-2022 is een bezuiniging op het accommodatiebeleid opgenomen in de begroting van € 175.000 in 2020 en € 350.000 structureel vanaf 2021. Het is op dit moment nog onzeker of deze bezuiniging gehaald wordt. Bij het aanbieden van de begroting 2020-2023 zullen wij u hier verder over inlichten. In de huidige cijfers wordt nog uitgegaan dat de bezuiniging gehaald wordt.

Projectresultaten

Een positief risico is de winstname vanuit projecten waardoor de kans bestaat op incidentele baten. Deze zijn nog niet de begroting opgenomen. Daarnaast zijn er voor de eventuele negatieve projecten ook geen voorzieningen getroffen. Dus met zowel de negatieve als positieve projecten is geen rekening gehouden.

Plan van aanpak

Het college wil aan de raad een solide begroting aanbieden met een stevig fundament, waarop de komende jaren gebouwd en vertrouwd kan worden. Dit houdt in dat er pijnlijke keuzes gemaakt moeten worden, waarbij zowel bestaand beleid als ambities onderdeel van de afweging zijn. Daarom is het college aan de slag gegaan met de mogelijkheden om te bezuinigen, te herijken en de inkomsten te verhogen op korte, middellange en lange termijn daarbij rekening houdend met het perspectief dat op lange termijn geboden wordt op de rijksmiddelen van het sociaal domein. We komen daar in stappen bij u op terug.

Het uitwerken van de oplossingsrichtingen zal plaatsvinden aan de hand van de pijlers van de kernboodschap uit het coalitieakkoord; Aantrekkelijk Lisse, Vitale inwoners en Duurzame innovatie.

Reeds opgenomen oplossingen:

Het college stelt voor om voor de begroting 2020 en verder uit te gaan van een 100% kostendekkende afvalstoffenheffing. Daarnaast worden uren doorberekend aan projecten en investeringen en wordt de hogere dividend van Alliander en BNG opgenomen (consistent beleid).

Met de uitwerking van bovenstaande richtinggevende maatregelen verwacht het college u een structureel en materieel sluitende begroting te kunnen aanbieden.

In de onderstaande overzichten treft u een gedetailleerde specificatie aan van het bovenstaande "meerjarenperspectief op hoofdlijnen".

Kadernota 2020

Autonome ontwikkelingen:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Ontwikkeling Algemene uitkering incl. december circ.	-85	-117	-114	135
HLTsamenv: conform zienswijze begroting 2020-2023	-844	-833	-799	-799
Prijsindexaties overige gemeenschappelijke regelingen	-439	-439	-439	-439
Stelpost materiële budgetten	-50	-50	-50	-50
Besluitvorming				
- vaststelling hogere bijdrage Rekenkamercommissie	-22	-22	-22	-22
- handhaving buitengebied				62
- Raadsvergoedingen	-80	-80	-80	-80
Totaal	-1.520	-1.541	-1.504	-1.193

Technische aanpassingen:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Leges omgevingsvergunningen o.b.v. lagere woningbouwprognose	-606	-646	-356	-721
Afval	-367	-353	-348	-348
Kapitaallasten	-114	-484	-333	-277
Kapitaallasten in gesloten circuits	-2	416	429	298
Vrijval kapitaallasten IP	116	343	394	366
Salariskosten	-28	-28	-28	-28
Leerlingenvervoer	-28	-28	-28	-28
Verkiezingen			-32	-64
Kapitaallasten biodiversiteit	15	24	33	33
Parkeren kapitaallasten	25	32	32	32
Inflatiepercentage belastingen	9	9	9	9
Diverse kosten a.g.v. gemeenteraadsverkiezingen			-16	
Totaal	-980	-715	-244	-728

Ontwikkelingen > € 25.000:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Pilots preventie jeugd	-25			
Integrale nota Armoedebeleid	-50	-50	-50	-50
Sporten, bewegen en spelen bevorderen	-35	-35	-35	-35
Lisse spelen	-62	-62	-62	-62
Uitbreiding BOA's (2 fte)	-120	-120	-120	-120
Juridische handhaving	-26	-26	-26	-26
Beheer openbare ruimte	-75	-150		
Streekomroep behouden	-30	-30	-30	-30
Revitalisering Dorpshart	-50	-50		
Investeringsplan	-48	-396	-668	-758
Investeringsplan gesloten circuits	8	62	180	220
Totaal	-513	-857	-811	-861

Kadernota 2020

Ontwikkelingen < € 25.000:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Uitvoeringsplan huiselijk geweld en kindermishandeling	-15	-15	-15	-15
Preventieakkoord voor gezonde leefstijl	-10			
Beheer, onderhoud en exploitatie Ter Specke	10	10	10	10
Groenbeheerplan	-20			
Verblijfsrecreatie	-10			
Verkeersadvies	-13			
Voortzetten cultuurbeleid	-9			
Onderzoek en advies Erfgoed	-10	-10	-10	-10
Meerjarenonderhoudsplannen (MOP's)	-15			
Exploitatie Milieustraat 3.0	-10	-10		
Totaal	-102	-25	-15	-15

Oplossingsrichtingen:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Afval kostendekkend	900	900	900	900
Uren doorberekenen aan investeringen	150	150	150	150
Dividend Alliander/Nuon	148	148	148	148
Kostendekkendheid leges omgevingsvergunningen	pm	pm	pm	pm
Temporiseren investeringen	pm	pm	pm	pm
Totaal	1.198	1.198	1.198	1.198

Kadernota 2020

4. AMBITIES

Leeswijzer

Alle posten zijn verwerkt in het meerjarenperspectief. Dekking zal uiteindelijk worden meegenomen in de integrale afweging voor de begroting 2020 zoals aangegeven in het voorwoord.

[Programma Vitaliteit](#)

Thema Sociaal domein

Speerpunt	Ambitie
Vitale inwoners	Leven lang meedoen
<p><u>Pilots preventie jeugd</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i></p> <p>Sommige kinderen komen in aanraking met jeugdhulp door de problematische omstandigheden waarbinnen ze opgroeien, zoals schulden of huisvestingsproblemen binnen het gezin.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i></p> <p>Door pilots op het gebied van vroegsignalering en preventieproblemen van gezinnen eerder in beeld hebben en aanpakken. Daarmee dragen we bij aan het leven lang meedoen van kinderen op de langere termijn en voorkomen we hopelijk zwaardere jeugdhulpproblematiek.</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i></p> <p>Pilots uitvoeren op het gebied van preventie en vroegsignalering voor jeugd en gezin. Dit gaan we dus doen met een breed scala aan maatschappelijke partners, niet alleen die voor jeugd. Hierbij leggen we verbinding met bijvoorbeeld armoedebestrijding, GGZ-problematiek bij volwassenen of problematische echtscheidingen. Samenwerken en samenvoegen van taken spelen hierbij een belangrijke rol. We willen ruimte maken voor experimenten.</p> <p><i>Wat mag het kosten?</i></p> <p>De kosten van de pilots bedragen € 25.000 incidenteel.</p>	
<p><u>Integrale nota Armoedebeleid</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i></p> <p>De raad heeft aangegeven een integraal armoedebeleid te wensen. Voor een echte integrale nota is er nu onvoldoende budget. Er is een budget van € 75.000. Op dit moment wordt € 60.000 besteed aan Vroeg erop af en het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Ook in de komende jaren willen we dit voortzetten. Dat betekent dat er € 15.000 beschikbaar is voor nieuw beleid/maatregelen.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i></p> <p>Een integrale nota voor de komende vier jaar: 2019-2022. Het resultaat is dat Lissenaren met een laag inkomen boven de armoedegrens komen, en dat kinderen van ouders met weinig inkomen door de positie van hun ouders niet op achterstand komen te staan t.o.v. hun leeftijdsgenoten. Hiermee dragen we dus bij aan preventie van opvoed- en opgroei problemen, en aan een leven lang meedoen van inwoners.</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i></p> <p>Het beleid wordt door de raad vastgesteld in september. De concreet te nemen maatregelen worden dan door de raad geaccordeerd.</p> <p><i>Wat mag het kosten?</i></p> <p>De kosten bedragen minimaal € 50.000 structureel.</p> <p>Als Lisse niet meer in armoedebeleid investeert, kunnen meer Lissenaren in de financiële problemen</p>	

Kadernota 2020

en schulden komen en minder participeren in de samenleving, wat uiteindelijk veel kosten met zich meebrengt.

Uitvoeringsplan Huiselijk geweld en kindermishandeling

Ontwikkeling

De aanpak van Huiselijke geweld en kindermishandeling is een wettelijke taak binnen de WMO. We hebben nu geen budget beschikbaar voor het uitvoeren van lokale taken om Huiselijk Geweld/ Kindermishandeling te voorkomen of tijdig te stoppen. Er is een nieuwe regiovisie en we werken samen in de regio hiervoor een uitvoeringsplan uit. We willen graag een aantal zaken lokaal beter oppakken en uitvoeren. Denk hierbij aan een lokale campagne die aansluit bij de landelijke campagne of bijscholing. Ook aandacht voor ouderenbehandeling is nodig. Het langer thuis wonen kan leiden tot overbelasting van mantelzorgers.

Wat willen we bereiken?

Het versterken van de lokale aanpak van Huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarmee dragen we bij aan het voorkomen van problemen die ervoor kunnen zorgen dat inwoners niet goed kunnen meedoen in de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?

Met de regio maken wij een uitvoeringsplan huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierin komen verschillende onderwerpen, zoals bijvoorbeeld ouderenmishandeling en complexe scheidingen. Naast het uitvoeringsprogramma is er een regiolab 'scheiden zonder schade' waarin de activiteiten nog nader (lokaal) worden bepaald. Onderdeel van het uitvoeringsplan is dat er per onderdeel ook concrete doelen worden bepaald en vooraf wordt beschreven welke effecten we willen bereiken en hoe we denken dat meetbaar te maken. Op langere termijn, afname van het aantal gevallen kindermishandeling en huiselijk geweld met als deelcomponent de afname van complexe scheidingen. Het meten hiervan is o.a. mogelijk via het aantal meldingen Veilig Thuis.

Wat mag het kosten?

De schatting is dat een bedrag van € 15.000 per jaar zeker nodig is.

Thema Gezondheid & Vitaliteit

Speerpunt	Ambitie
Vitale inwoners	Gezonde leefstijl
<p><u>Preventieakkoord voor gezonde leefstijl</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i></p> <p>In 2018 is het Nationaal Preventieakkoord vastgesteld en dit verplicht ons om eigen beleid te maken op het terrein van roken, alcohol en overgewicht. Dit draagt bij aan de ambitie van Lisse voor het bevorderen van gezonde leefstijl.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i></p> <p>Een positieve gezonde leefstijl. Het langetermijneffect is een vermindering van chronische gezondheidsproblemen (zogenaamde welvaartsziekten).</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i></p> <p>Onder meer op basis van gesprekken in 2019 met de eerste lijn, Zorg & Zekerheid en Welzijn, stellen we beleid en een uitvoeringsnota voor 2020 - 2024 op.</p> <p><i>Wat mag het kosten?</i></p> <p>De kosten schatten we in op € 10.000 incidenteel.</p>	

Kadernota 2020

Sporten, bewegen en spelen bevorderen

Ontwikkeling

We hebben in 2019 nieuw beleid voor beleid Sporten, bewegen en spelen in Lisse opgesteld. De raad zal over dit beleid ook in 2019 een besluit nemen. De financiële consequenties daarvan zijn in 2019 op te vangen met nog beschikbare middelen. Voor de jaren daarna zijn nog geen middelen gereserveerd.

Wat willen we bereiken?

We gaan voor gezonde en vitale inwoners in Lisse, we stimuleren een leven lang bewegen waarbij mensen zo jong mogelijk beginnen en zo lang mogelijk kunnen bewegen en sporten. We maken buurten kindvriendelijk, beweegvriendelijk en beweging stimulerend.

Wat gaan we ervoor doen?

We sluiten deelakkoorden met de betrokken partijen om de ambities en de doelstellingen te realiseren. Door middel van een sportformateur wordt hier regie op uitgevoerd. Daarnaast wordt Lisse een JOGG (jongeren op gezond gewicht) gemeente.

Wat mag het kosten?

De kosten bedragen structureel € 35.000 (JOGG gemeente € 5.000, JOGG-regisseur € 15.000, Sportformateur € 15.000).

Lisse spelen

Ontwikkeling

De prijzen van aannemers en leveranciers op gebied van spelen zijn aanzienlijk gestegen. Het is daarmee noodzakelijk geworden om het budget spelen op niveau te brengen.

Wat willen we bereiken?

Het vervangingsbudget voor speeltoestellen sluit niet meer aan bij het aantal speeltoestellen en het aantal speelplaatsen. Met een gelijkblijvend budget zullen er in de loop van tijd structureel speeltoestellen verdwijnen (als gevolg van slijtage/schade). Met dit voorstel wordt het beheerbudget voor spelen weer op niveau gebracht.

Wat gaan we ervoor doen?

Lisse heeft 86 speelplaatsen met 441 speeltoestellen. Een speeltoestel gaat gemiddeld 15 jaar mee. Ieder jaar zou 1/15 de deel van de speelplaatsen vervangen (heringericht) moeten worden. Met de voorgestelde verhoging kunnen jaarlijks 5 speelplaatsen heringericht worden.

Wat mag het kosten?

Het vervangingsbudget is momenteel € 99.000 + € 14.000 = € 113.000 en zou verhoogd moeten worden naar $5 \times € 35.000 = € 175.000$. Per jaar is er dan € 62.000 extra nodig om het beheer op het huidige niveau te houden.

Beheer, onderhoud en exploitatie Ter Specke

Ontwikkeling

Het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportpark Ter Specke wordt in opdracht van de gemeente grotendeels uitgevoerd door de Meerlanden. De gemeente heeft met de sportverenigingen op het sportpark een onderhoudsconvenant afgesloten behorende bij de huurovereenkomst. Hierrin is vastgelegd dat de verenigingen een gedeelte van het onderhoud voor hun rekening nemen. De overeenkomst met de Meerlanden loopt eind 2019 af. Het voornemen van de gemeente is om de verantwoordelijkheid van het beheer, onderhoud en de exploitatie van de sportvoorzieningen (o.a. sportvelden, atletiekbaan, wielersbaan) neer te leggen bij de sportverenigingen. Dit vanwege het feit dat er nu verschillende (onder)aannemers actief zijn op het sportpark. Het overzicht is kwijt en de verenigingen kunnen bepaalde werkzaamheden veelal voor minder kosten laten uitvoeren.

Kadernota 2020

Wat willen we bereiken?

Meer verantwoordelijkheid voor de uitvoering van onderhoud, beheer en exploitatie van sportpark Ter Specke neerleggen bij de sportverenigingen op Ter Specke. Kostenbesparing op het beheer, onderhoud en de exploitatie van sportpark Ter Specke. Medio 2020.

Wat gaan we ervoor doen?

Overeenkomst met de Meerlanden voor het bestek onderhoud sportpark niet meer verlengen, beëindigen. Nieuwe overeenkomsten afsluiten met de sportverenigingen.

Wat mag het kosten?

Afhankelijk van de verdere uitvoering. Voorzichtige inschatting bezuiniging op exploitatie van € 10.000.

Kadernota 2020

Programma Leefomgeving

Thema Veiligheid

Speerpunt	Ambitie
Duurzame innovatie	Toekomstbestendig Lisse
<u>Capaciteit BOA's</u> <i>Probleem</i> In de programmabegroting 2019-2022 staat de activiteit benoemd tot structurele uitbreiding van de BOA capaciteit per 2020 met 2 fte. De activiteit is echter niet financieel vertaald. <i>Wat willen we bereiken?</i> Een veilige woon- en leefomgeving voor onze inwoners. <i>Wat gaan we ervoor doen?</i> Uitbreiding handhavingcapaciteit BOA's per 2020 (2,0 fte). Het betreft hier een bijdrage aan HLT. <i>Wat mag het kosten?</i> De uitbreiding van de capaciteit kost € 120.000 structureel.	
<u>Capaciteit Juridische handhaving</u> <i>Ontwikkeling</i> De burgemeesters van Hillegom en Lisse willen graag aansluiten bij de uitbreiding formatie juridische handhaving, ieder met 0,25 fte formatie. Dat betekent dat bij elkaar (HLT) er 1 fte extra juridische handhaving kan worden uitgebreid per 2020. Het adviesbureau Sense is op dit moment bezig met het opstellen van het nieuwe VTH-beleid (Vergunningen, Toezicht en Handhaving) voor de periode 2019-2022. Afhankelijk van de gemeente (grootte, inwoneraantallen), projecten, landelijke ontwikkelingen, enzovoort, hoort daar ook een benodigde formatie bij. Vooruitlopend op dit nieuwe beleid en de daarbij behorende doorberekening van de benodigde formatie, heeft Sense al aangegeven dat de bestaande formatie voor juridische handhaving (te) laag is. <i>Wat willen we bereiken?</i> Een veilige woon- en leefomgeving voor onze inwoners. <i>Wat gaan we ervoor doen?</i> Uitbreiding capaciteit juridische handhaving per 2020 (0,25 fte). Het betreft hier een bijdrage aan HLT. <i>Wat mag het kosten?</i> De uitbreiding van de capaciteit kost € 26.000 structureel.	

Kadernota 2020

Thema Openbare ruimte en duurzaamheid

Speerpunt	Ambitie
Aantrekkelijk Lisse	Veelzijdige (groene) woongemeente
<p><u>Groenbeheerplan</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i></p> <p>Het Groenbeheerplan Lisse dat de uitvoering van het Groenbeleidsplan Lisse omvat, is gedateerd. Het Groenbeleidsplan wordt in 2019 geactualiseerd, 2020 is een goed moment om aansluitend hieraan het Groenbeheerplan te actualiseren.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i></p> <p>Een aantrekkelijke gemeente met specifieke aandacht voor groen, milieu, biodiversiteit en beweging.</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i></p> <p>Actualiseren groenbeheerplan.</p> <p><i>Wat mag het kosten?</i></p> <p>De actualisatie kost € 20.000.</p>	
<p><u>Onderzoek Milieustraat 3.0</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i></p> <p>Zowel lokaal als internationaal streven we naar het nuttig gebruik van 'afvalstoffen'. Dit om het gebruik van primaire grondstoffen (uitputting van de aarde) te minimaliseren.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i></p> <p>Een nuttig gebruik van 'afvalstoffen'.</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i></p> <p>Voor dit streven is een goed geoutilleerde (brenge/recycle) milieustation noodzakelijk. Een onderzoek naar de juiste opzet, wellicht in samenwerking met de gemeente Hillegom, is hiervoor noodzakelijk.</p> <p><i>Wat mag het kosten?</i></p> <p>De kosten zijn € 10.000 in 2020 en € 10.000 in 2021.</p>	
Speerpunt	Ambitie
Aantrekkelijk Lisse	Dichtbij de inwoner
<p><u>Beheer openbare ruimte</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i></p> <p>De gemeente neemt mogelijk - op basis van besluitvorming - een aantal van de aan Meerlanden uitbestede taken in de uitvoering van het beheer van de openbare ruimte terug in eigen beheer. De verwachte totale kosten na de implementatie van het besluit vallen niet hoger uit dan het huidige kostenniveau. In de tussenliggende periode van implementatie worden taken (gefaseerd) overgedragen naar HLTsamen, die de taken namens de gemeente uitvoert. De financiële consequentie hiervan is dat er in 2019/2020 nog kosten gemaakt worden die verband houden met voortzetting/beëindiging van taken op basis van de bestaande Dienstverleningsovereenkomst. Hierdoor is in 2020 een bedrag ter hoogte van € 150.000,- nodig (dit bedrag was eerder als bezuiniging verwerkt in de begroting). Voor een bedrag van € 75.000,- kan dit gedekt worden binnen het product riolering. Voor het andere bedrag van € 75.000,- is mogelijk geen (volledige) dekking mogelijk.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i></p> <p>Continuïteit van de dienstverlening en behoud van de kwaliteit van het beheer van de openbare buitenruimte en afvalbeheer op basis van vastgesteld beleid. Met de beoogde uitvoeringsvorm</p>	

Kadernota 2020

ontstaat meer ruimte om taken in participatie met inwoners en sociale doelgroepen uit de samenleving uit te voeren. Ook ontstaan kansen om de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen. Hierdoor krijgen belangrijke speerpunten van de gemeente als 'sociale duurzaamheid' en 'dichtbij de inwoner' concrete betekenis en invulling.

Wat gaan we ervoor doen?

In 2020 worden de betreffende taken - op basis van besluitvorming - overgedragen naar HLTsamen met als doel dat de taken per 1 januari 2021 volledig in eigen beheer worden uitgevoerd, in combinatie met een eigen uitvoerende (buiten)dienst.

Wat mag het kosten?

De overdracht van taken kost € 75.000 in 2020 en € 150.000 in 2021.

Speerpunt	Ambitie
Aantrekkelijk Lisse	Bloeiende economie

Verblijfsrecreatie

Ontwikkeling

Verblijfsrecreatie groeit en verandert. In de Duin- en Bollenstreek zijn verschillende vormen van verblijfsrecreatie gewenst. Om antwoord te kunnen geven op vraag vanuit de markt, is visie en beleid op verblijfsrecreatie noodzakelijk.

Wat willen we bereiken?

In 2019-2020 gaan we aan de slag met visie/beleid voor verblijfsrecreatie voor de HLT-gemeenten. We gaan zo aan de slag dat het onderdeel is/wordt voor de nieuwe omgevingsvisie.

Wat gaan we ervoor doen?

We huren expertise in op het gebied van verblijfsrecreatie. Dit biedt hulp bij het opstellen van visie/beleid. Visie en/of beleid moet bewerkstelligen dat er duidelijkheid is voor ondernemers op het gebied van verblijfsrecreatie over wat wel en niet kan/mag. Daarnaast kan het stimulerend werken waardoor er meer verschillende verblijfsopties in de streek komen. Dit draagt bij aan het vergroten van de toeristische aantrekkelijkheid van ons dorp en de streek.

Wat mag het kosten?

Het totaalbedrag wordt verdeeld over de HLT-gemeenten, zodat het stuk gezamenlijk opgesteld kan worden. Wij denken in totaal voor Lisse € 10.000 incidenteel nodig te hebben om expertise in te huren. Om te komen tot een visie en/of beleid dat onderdeel wordt van de omgevingsvisie op het gebied van verblijfsrecreatie.

Kadernota 2020

Thema Mobiliteit

Speerpunt	Ambitie
Duurzame innovatie	Toekomstbestendig Lisse
<p><u>Verkeersadvies</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i></p> <p>Er is een toename in verzoeken voor advisering op het gebied van mobiliteit, onder andere over parkeren en ontsluiting. Daarnaast zijn er nog autonome dossiers op het gebied van mobiliteit. Om deze de aandacht te geven die ze verdienen - en zorgvuldig te adviseren - is extra capaciteit nodig.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i></p> <p>Tijdige en accurate advisering, en voldoende voortgang op de mobiliteitsdossiers.</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i></p> <p>Tijdelijk een extra Fte voor advisering aantrekken voor HLT, te verdelen conform de verdeelsleutel voor HLT.</p> <p><i>Wat mag het kosten?</i></p> <p>De kosten bedragen € 12.500.</p>	

Kadernota 2020

Programma Bedrijvigheid

Thema Kunst en Cultuur

Speerpunt	Ambitie
Aantrekkelijk Lisse	Veelzijdige (groene) woongemeente
<p><u>Voortzetten cultuurbeleid</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i> De huidige cultuurnota eindigt eind 2019. Wij willen het huidige cultuurbeleid voortzetten met aandacht voor goedlopende cultuurprojecten en het realiseren van (regeling) beeldende kunst in de openbare buitenruimte.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i> Wij willen een veelzijdige woongemeente zijn met vitale inwoners. Dat willen we bereiken met onder meer cultuurparticipatie en cultuureducatie, waarbij zoveel mogelijk inwoners worden bereikt die kunnen deelnemen aan diverse vormen van kunst en cultuur. Hiervoor gaan we het huidige cultuurbeleid voor de komende vier jaren voortzetten (2020-2023).</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i> Evaluatie van huidig cultuurbeleid met het culturele veld en onderwijs. Waar wenselijk de huidige projectschetsen aanscherpen en bijvoorbeeld aanvullen met het 'Beste Idee' van Lisse: cultuur verbinden aan sociaal maatschappelijke thema's. Daarnaast uitvoering geven aan de lopende thema's. Voor het realiseren van beeldende kunstwerken in de openbare buitenruimte wordt voorgesteld om bij (grote) infrastructurele- en ontwikkelingsprojecten 1% van het budget te reserveren voor beeldende kunst in de openbare ruimte. En om beeldende kunst standaard op te nemen in het programma van eisen bij ruimtelijke en infrastructurele projecten.</p> <p><i>Wat mag het kosten?</i> Eenmalig € 9.000 voor de 'Kleine Kroniek van Lisse, jaren 1990'</p>	
Speerpunt	Ambitie
Aantrekkelijk Lisse	Dichtbij de inwoner
<p><u>Streekomroep behouden</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i> Vernieuwingsonderzoek Omroep BO (uitkomsten april 2019) kan leiden tot verhoging gemeentelijke bijdrage gemeente voor Streekomroep.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i> Een levensvatbare en vernieuwde streekomroep.</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i> Verhogen structurele bijdrage en prestatieafspraken.</p> <p><i>Wat mag het kosten?</i> Uitgaande van de begroting Omroep BO is een structureel extra jaarlijks budget benodigd van € 30.000 bovenop de reeds geraamde € 13.000 (totaal € 43.000 o.b.v. € 1,90 per inwoner).</p> <p><i>Dekking</i> Dekking vindt plaats ten laste van het begrotingsresultaten.</p>	
Speerpunt	Ambitie
Aantrekkelijk Lisse	Bloeiende economie
<u>Onderzoek en advies Erfgoed</u>	

Kadernota 2020

Ontwikkeling

Het beleidsterrein Erfgoed neemt toe in omvang. Er wordt meer waarde aan toegekend, en erfgoed krijgt een volwaardige plaats in het instrumentarium van de Omgevingswet.

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat het college een goed en kwalitatief advies krijgt. Daarmee kan het college de juiste keuzes maken op het gebied van erfgoed. Dit wordt elk jaar nagestreefd/gerealiseerd.

Wat gaan we ervoor doen?

Het budget is om adviesproducten in te kopen op het gebied van erfgoed. Het betreft onder andere cultuurhistorisch en archeologisch onderzoek in opdracht van de gemeente of op advies van de erfgoedcommissie. Advies bij het ontwikkelen van regels voor duurzaamheidsmaatregelen bij monumenten, advies bij het aanpassen van verordeningen of beleid, het maken van inventarisaties. Er is nu geen budgetpost waaruit deze vragen uit betaald kunnen worden.

Wat mag het kosten?

Wij denken jaarlijks gemiddeld ca. € 10.000 nodig te hebben voor de adviesproducten. We streven ernaar om bij nieuwe producten waar vraag naar is in alle HLT-gemeenten, dit zo efficiënt mogelijk in te kopen, en te profiteren van elkaars beleid en onderzoeksresultaten.

Programma Bedrijvigheid

Thema Regionale economie

Speerpunt	Ambitie
Aantrekkelijk Lisse	Bloeiende economie
<u>Aantrekkelijk Dorpshart Lisse</u> <i>Ontwikkeling</i> Revitaliseren van Dorpshart Lisse door uitvoering te geven aan detailhandelsvisie 2016-2020 en faciliteren van initiatieven ter bevordering van onderlinge samenwerking tussen ondernemers. <i>Wat willen we bereiken?</i> Uitvoering geven aan de ambities voortkomend uit de detailhandelsvisie 2016-2020 om te komen tot een economisch vitaal dorps hart waarin ondernemers (actief) met elkaar samenwerken. Het budget hiervoor is in 2018 geschrapt. Dat betekent dat er nu geen uitvoeringsgeld meer is. Om toch uitvoering aan de ambities te geven is budget nodig. In 2020 zal een Uitvoeringsprogramma Centrum opgesteld worden behorende bij de Omgevingsvisie. De input uit de detailhandelsvisie 2016-2020 en de input uit de inventarisatie voor een nieuwe nota economie en toerisme, zal vertaald worden naar concrete activiteiten en inspanningen. Omdat deze nog niet klaar zal zijn voor de begroting 2021, is werkbudget voor 2021 opgenomen. <i>Wat gaan we ervoor doen?</i> Activiteiten en inspanningen die uitvoering geven aan de Detailhandelsvisie 2016-2020 en faciliteren initiatieven ter bevordering van onderlinge samenwerking tussen ondernemers. <i>Wat mag het kosten?</i> De kosten zijn nu geraamd op € 100.000, voor de jaren 2020 en 2021 elk jaar € 50.000. Deze kosten zijn voor het opstellen van een uitvoeringsprogramma en de uitvoering van projecten.	

Kadernota 2020

Algemene dekkingsmiddelen

Overhead

Speerpunt	Ambitie
Aantrekkelijk Lisse	Veelzijdige (groene) woongemeente
<p><u>Meerjarenonderhoudsplannen (MOP's)</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i> Om op adequate wijze je vastgoed te beheren dient er gewerkt te worden met actuele meerjaren onderhoudsplannen (MOP).</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i> Inzicht in de actuele staat van ons vastgoed en het uit te voeren groot onderhoud voor de komende 20 jaar - inclusief de hiervoor benodigde financiële middelen. We houden onze gemeentelijke gebouwen in stand op het vastgestelde kwaliteitsniveau.</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i> Medio 2020 worden de MOP's geactualiseerd en op basis hiervan de onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Tevens zal worden beoordeeld of de huidige storting in de voorziening groot onderhoud gebouwen toereikend is om deze werkzaamheden de komende jaren te kunnen uitvoeren.</p> <p><i>Wat mag het kosten?</i> Het samenstellen van de MOP's kost naar verwachting € 15.000.</p>	

5. ONTWIKKELINGEN

Programma Vitaliteit

Thema Sociaal domein

Speerpunt	Ambitie
Vitale inwoners	Leven lang meedoen
<p><u>Activeren van mensen met een langdurige uitkering</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i></p> <p>De ISD Bollenstreek heeft de bijstandsklanten die over tenminste 30% arbeidsvermogen beschikken overgedragen aan het SPW. Klanten die over minder arbeidsvermogen beschikken, zijn in de caseload van de ISD gebleven. Aan deze groep is tot nu toe weinig tot geen aandacht besteed, omdat de re-integratiemiddelen zijn ingezet voor het toe leiden naar de arbeidsmarkt. Het contact tussen deze klanten en de ISD bestaat hoofdzakelijk uit vaststellen van de rechtmatigheid van de uitkering. De ISD heeft bij het uitvoeren van de tegenprestatie gemerkt dat klanten de aandacht op prijs stellen. De consultants werken hierbij vanuit de methodiek van motiverende gespreksvoering en stress-sensitieve dienstverlening, en weten daardoor verreweg de meeste klanten te activeren. Ook in het project Statushouders zijn positieve resultaten behaald met intensieve begeleiding. Nu de economische situatie gunstig is, wil de gemeente mensen die aan de kant staan, zoals deze groep mensen die langdurig een uitkering ontvangen, de kans bieden om actief in de samenleving te participeren, een sociaal netwerk op te bouwen of uit te bouwen. Aangezien de ISD deze klanten nog niet kent, is het ook mogelijk dat de consultants ontdekken dat een aantal klanten wel toe te leiden is naar de arbeidsmarkt. En gezien de krapte op de arbeidsmarkt is het noodzakelijk alle talenten te benutten.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i></p> <p>We willen mensen die een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben ondersteuning bieden om actief te participeren in de samenleving. Voor een aantal klanten kan dat een eerste stap zijn richting de arbeidsmarkt. Voor de meeste klanten is actief participeren het doel. Door 'outreaching' te werken wil de ISD in gesprek komen met klanten, hun interesses onderzoeken en ondersteuning bieden om die interesses tot zijn recht te laten komen door een actieve rol in de maatschappij te vervullen. Mogelijk komen de consultants belemmeringen en beperkingen op het spoor waarvoor samenwerking met de sociale teams gezocht moet worden.</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i></p> <p>De ISD Bollenstreek ontwikkelt een menukaart met projecten en activiteiten die aan de verschillende behoeften van de doelgroep tegemoetkomen.</p>	
<p><u>Integrale toegang</u></p> <p><i>Ontwikkeling</i></p> <p>Vanuit de transformatieagenda is de ontwikkeling integrale toegang ingezet om inwoners en professionals beter toe te leiden naar hulp en ondersteuning. Er wordt nog niet (altijd) vanuit een 0-100 benadering naar een gezin/vraagstuk gekeken.</p> <p><i>Wat willen we bereiken?</i></p> <p>We willen de integraliteit van de dienstverlening versterken (0-100), bureaucratie voor onze inwoners zoveel als mogelijk wegnemen, doen wat nodig is voor onze inwoners.</p> <p><i>Wat gaan we ervoor doen?</i></p>	

1. Realiseren van een brede lokale samenwerking met alle partners die bij de toegang betrokken zijn. Die samenwerking draagt ertoe bij dat de toegang tot zorg en ondersteuning laagdrempelig en dichtbij de inwoner beschikbaar is.
2. Toewerken naar een integrale laagdrempelige toegang voor het sociaal domein - dichtbij de inwoner en zijn/haar huishouden/gezin (0-100 benadering)
 - 2.a Doorontwikkeling van de jeugd- en gezinsteams richting de 0 tot 100 benadering waarbij de inhoudelijke aansluiting op de lokale vraag centraal staat.
 - 3a. Versimpelen van een aantal processen en werkwijzen om te komen tot een snellere route voor de inwoner met zo min mogelijk bureaucratie.
 - 3b. Van het lokale sociale team ook een écht teams maken, met een heldere opdracht, investeer in de deskundigheid van medewerkers en een goede aansturing en realiseer deze in 2020.

Inkoop jeugdhulp voor 2021 en daarna

Ontwikkeling

De contracten met de specialistische jeugdhulpaanbieders lopen af per 1-1-2021. In gezamenlijkheid met de Duin- & Bollenstreek wordt de opdracht geformuleerd voor de inkoop per 1-1-2021.

Wat willen we bereiken?

In 2019 formuleren we de uitgangspunten, in 2020 wordt de inkoop gerealiseerd. Hiermee willen we bereiken dat de ingekochte jeugdhulp passend is bij de lokale vraag, bij de geformuleerde inhoudelijke kaders en aansluit bij het project integrale toegang in de Bollenstreek (waarin de 0-100 benadering gestalte krijgt). Middels de inhoudelijke kaders voor de inkoop kan worden ingespeeld op de vraag in Lisse, onder meer om de aansluiting passend onderwijs & jeugdhulp te realiseren, en te doen wat er nodig is voor gezinnen en jeugdigen deel uit te laten maken van een inclusieve samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?

De verschillende gemeenteraden, zorgaanbieders (inclusief JGT), adviesraden sociaal domein, onderwijs en cliëntenvertegenwoordigers worden betrokken bij het formuleren van de kaders voor de inkoop. Ook wordt gebruik gemaakt van de beschikbare data uit Lisse die relevant zijn voor jeugdhulp. Op basis hiervan wordt een inkoopplan opgesteld wat in 2020 wordt uitgevoerd.

Maatschappelijke zorg

Ontwikkeling

Per 1 januari 2021 zijn we als gemeente verantwoordelijk voor de Maatschappelijke Zorg. Ter voorbereiding op deze transitie nemen we geleidelijk taken over van de centrumgemeente Leiden. Hieronder wordt een aantal taken genoemd. Decentrale Maatschappelijke Opvangplekken realiseren. Scheve huisjes ten behoeve van cliënten van Stichting de Binnenvest met een Beschermd Wonen indicatie en die niet in een woonwijk kunnen wonen in verband met hun gedrag. Specialistische bemoeizorg. Verslavingszorg. Doorontwikkeling inloopfuncties. Samenwerken Zorg en Zekerheid en GGZ. Wijkgerichte infrastructuur. Borgen aanpak verwarde personen.

Wat willen we bereiken?

Het beoogde effect is dat alle inwoners kunnen meedoen in de samenleving. De inwoner die (tijdelijk) problemen heeft met het zelfstandig regie voeren, kan via de Wmo ondersteuning krijgen. De ondersteuning is dichtbij, op maat en in de eigen leefomgeving. Voor de groep inwoners die niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen, en waarbij ondersteuning in de eigen omgeving tekortschiet, is (tijdelijk of permanent) opvang aanwezig. Dit is waar mogelijk een tijdelijke situatie, waarbij er gestuurd wordt op herstel en uitstroom. Het doel is om inwoners zo snel mogelijk weer deel te laten nemen aan het maatschappelijk leven, naar eigen wensen en vermogen.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg en beschermd wonen Duin- en Bollenstreek ~ 2018-

2020.

Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)

Ontwikkeling

Per 1 januari 2020 wordt de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) ingevoerd. De Wvggz gaat de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ) vervangen. De nieuwe wet biedt handvatten om meer ambulante en preventieve hulp te bieden aan mensen met geestelijke problemen die niet vrijwillig in zorg gaan. Uitgangspunt blijft dat iemand alleen na het oordeel van een rechter tegen zijn wil opgenomen kan worden. Wvggz taken hangen samen met de ambities van de gemeente voor maatschappelijke zorg en passende ondersteuning voor mensen die dat nodig hebben.

Wat willen we bereiken?

Per 1 januari 2020. De wet heeft beleidsmatig en organisatorisch gevolgen voor de gemeente. Het gaat daarbij onder andere om:

- De positie van de burgemeester. De IBS wordt straks een 'crisismaatregel', waar andere regels aan verbonden zijn.
- Gemeenten moeten verkennend onderzoek gaan doen naar aanleiding van meldingen van familie of betrokkenen over een persoon. Heeft deze man of vrouw (verplichte) ggz nodig?

Wat gaan we ervoor doen?

In 2019 gaan we werken aan de voorbereidingen op de komst van de Wvggz, zorg en veiligheid samen. Dit zal regionaal plaats vinden.

Ontwikkeling financiën WMO en BUIG

Ontwikkeling

Ten aanzien van de WMO is er een risico op toename van de uitgaven. Per 1 januari 2019 is het abonnementstarief voor WMO maatwerkvoorzieningen ingevoerd. Dat heeft zeer waarschijnlijk een toename van de vraag naar voorzieningen tot gevolg. Verwacht wordt dat de doorstroming naar de Wlz belemmerd wordt en dat meer mensen die anders een hoge eigen bijdrage zouden betalen nu wel een aanvraag gaan doen. Ten aanzien van de BUIG is sprake van een toename van beschikbare middelen als gevolg van de fusie van Noordwijk en Noordwijkerhout. Bovendien daalt ook in de gemeenten in de Bollenstreek het aantal uitkeringen.

Wat willen we bereiken?

Het effect is enerzijds meer uitgaven voor de WMO maatwerkvoorzieningen en minder uitgaven voor de verstrekking van uitkeringen. Het is een ontwikkeling waar we bij het opstellen van de begroting rekening mee zullen houden.

Wat gaan we ervoor doen?

De ontwikkeling is opgenomen in het risicoprofiel.

Thema Gezondheid & Vitaliteit

Speerpunt	Ambitie
Vitale inwoners	Gezonde levensstijl
<u>Vervangen rubbergranulaat kunstgrasveld</u> <i>Ontwikkeling</i> In 2020 wordt 2,5 kunstgrasveld vervangen bij FC Lisse. Dit staat nu op de begroting om te vervangen voor het huidige infill materiaal (rubbergranulaat). Echter zijn er verschillende ontwikkelingen in de markt die kosten verhogend kunnen werken. <i>Wat willen we bereiken?</i> Door de discussie rondom de milieu- en gezondheidsaspecten van kunstgrasvelden, is het van belang om goed te onderzoeken welk soort vervanging er bij FC Lisse plaatsvindt. Dit kan kosten verhogend werken. <i>Wat gaan we ervoor doen?</i> Samen in gesprek met de vereniging en de exploitant een advies schrijven over het soort vervanging van het huidige kunstgras en de keuze aan het college voorleggen.	

Effect sportbesluit

Ontwikkeling

Met ingang van 2019 wordt de btw-sportvrijstelling verruimd. Dit naar aanleiding van Europese jurisprudentie. De verruiming van de btw-sportvrijstelling kan nadelig uitpakken voor gemeenten, vooral omdat de btw op de exploitatiekosten niet langer aftrekbaar is. De opbrengst van het Rijk, die het gevolg is van het financiële risico voor gemeenten en (sport)stichtingen, sluisst het kabinet terug naar het domein sport via een specifieke uitkering (SPUK) en een subsidie voor sportverenigingen en sportstichtingen (BOSA). Of de compensatie voor individuele gemeenten toereikend is, is op dit moment nog onduidelijk. Daarnaast wordt er bekeken welke gevolgen de verruiming van het sportbesluit heeft op de overeenkomsten met de exploitanten en stichtingen van sportaccommodaties.

Wat willen we bereiken?

Efficiënt en effectief exploiteren van sportaccommodaties

Wat gaan we ervoor doen?

Gezamenlijk met Caraad (belastingadviseurs) bekijken wat er te verhalen is op de SPUK-regeling of op de BOSA-regeling. Het daarnaast in kaart brengen van een eventueel fiscaal nadeel voor de exploitant(en) en dus indirect voor de gemeente.

6. BESLUITPUNTEN RAAD

Wij stellen het volgende voor:

- De kadernota 2020 vast te stellen;
- Het college de opdracht te geven met voorstellen te komen voor een sluitende begroting;
- Kennis te nemen van het financiële meerjarenperspectief;
- In te stemmen met de financiële begrotingsuitgangspunten en de effecten daarvan voor de begroting 2020-2023.

Kadernota 2020

BIJLAGE 1 – UITGANGSPUNTEN PROGRAMMABEGROTING 2020-2023

Inleiding

In deze bijlage wordt het financiële beleid (kaders) uiteengezet, waarmee jaarlijks de kadernota, de programmabegroting, de productenraming en de afdelingsplannen worden opgesteld. De in deze bijlage genoemde financiële kaders leiden tot de voorlopige ramingen voor de Begroting 2020-2023.

Deze bijlage gaat vooral in op de nieuwe en/of politiek gevoelige uitgangspunten die van belang zijn bij het samenstellen van de Programmabegroting 2020-2023. Het bestaande beleid is veelal extern bepaald, dat betekent dat de invloed van uw raad daarop gering is.

Achtereenvolgens gaan we in op de algemene uitgangspunten en de uitgangspunten met betrekking tot de lasten en baten.

Indeling programmabegroting 2020-2023

De programmabegroting 2020-2023 kent de volgende programma's, gelijk aan de programmabegrotingen vanaf 2019:

1. Vitaliteit
2. Leefomgeving
3. Bedrijvigheid
4. Bestuur en ondersteuning

Daarnaast vormen de Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien onderdeel uit van de indeling. De programma's bevatten enkele thema's. De thema's zijn weer onderverdeeld in speerpunten en ambities uit de kernboodschap.

Lasten

Raadsbesluiten en raadsvoorstellen tot en met maart 2019

Deze kadernota gaat uit van besluitvorming tot en met maart 2019. Uw besluiten en voorstellen tot en met de vergadering van september 2019 betrekken wij bij de samenstelling van de programmabegroting.

Begrotingscirculaire provincie

In de circulaire van de provincie staan onderwerpen benoemd die binnen het provinciaal toezichtregime bijzondere aandacht krijgen. De begroting 2020 zal hiermee rekening houden, voor zover wij daaraan nog niet voldoen.

Budgetsubsidies, bijdragen etc.

Voor zover (concept) begrotingen 2020 van derden zijn ontvangen, verwerken wij die in de ramingen. De begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen zijn nog niet verwerkt. Compensatie van hogere bijdragen vindt in principe plaats via een hogere Algemene uitkering.

Onder loon- en prijsstijgingen derden verstaan wij, die loon- en prijsstijgingen die door derden aan de gemeente Lisse worden doorberekend. Hiervoor geldt de financiële kaderstelling. Hierover bestond ten tijde van de samenstelling van deze Kadernota nog enige discussie.

De lasten ramen wij dan als volgt:

- het uitgavenpatroon 2020 volgt de begroting 2019, afwijkingen lichten wij op

Kadernota 2020

- hoofdpijnen toe;
- leveringen en diensten van derden: werkelijke lasten 2018, afwijkingen lichten wij op hoofdpijnen toe.
- voor de inflatie hanteren we een percentage van 2,5%.

Kapitaallasten

In de begroting 2020 e.v. zijn de kapitaallasten van de in het verleden gedane investeringen tot uitdrukking gebracht, verhoogd met de lasten die voortvloeien uit de noodzakelijke (vervangings)investeringen. De rente bedraagt 2%.

Onvoorzien niet-structureel

De Kadernota bevat een post onvoorzien van € 200.000 jaarlijks incidenteel.

Baten

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

De meicirculaire is in deze nota nog niet financieel verwerkt. Wij stellen voor om die voor de beraadslagingen in de raadsvergadering van juni te betrekken via een nagekomen stuk.

Woonlastendruk (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing)

Sprake is van 2 uitgangspunten: enerzijds stijging van de lokale lasten met enkel een correctie voor inflatie en anderzijds kostendekkendheid van de tarieven. Daarbij betrekken wij dus naast de OZB de "kostendekkende tarieven" voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Voor de inflatiestijging wordt uitgegaan van een inflatiepercentage van 2,5%. Het inflatiepercentage is het uitgangspunt voor de verhoging van de OZB-tarieven.

Het coalitieprogramma hanteert als uitgangspunt dat we geen stijging van de lokale lasten willen doorvoeren, tenzij dit door inflatie noodzakelijk is of dat er sprake is van duidelijk aanwijsbare redenen.

Gemeentelijke belastingen

In december 2019 staan de belastingverordeningen op de agenda voor behandeling in de raad. De inflatie bedraagt 2,5%.

Precariobelasting

De tarieven van de precariobelasting op kabels en leidingen in gemeentegrond blijven voor de jaren 2020 en 2021 ongewijzigd € 4,56.

Belastingen en rechten die de gemeente niet heft

In de miljoenennota hebben wij in bijlage 3: "Uitgangspunten exploitatie 2007 – 2016" aangegeven waarom de gemeente de volgende belastingen niet heft: lijkbezorgingrechten, forensenbelasting, parkeerbelastingen.

Overige leges en tarieven

Leges (algemeen)

De voorstellen tot wijziging van de legesverordeningen worden nog aan u voorgelegd en behandeld in uw raad van december 2019.

Marktgeld

Om de markt voor zowel de huidige marktkoopplicten als de nieuwe marktkoopplicten aantrekkelijk te houden, worden de markttarieven ook in 2020 niet verhoogd.

Kadernota 2020

Huren gemeentelijke eigendommen

Het gaat hierbij veelal om afzonderlijke huurovereenkomsten met daarin opgenomen de wijze waarop de huren worden aangepast.

Huren gemeentelijke woningen

De huurstijging van de gemeentelijke woningen is gerelateerd aan de (afgeronde) gemiddelde huursomstijging, gericht op een gemiddeld inflatievolgende huurontwikkeling met oog voor de belangen van huurders en verhuurders.

Huren gemeentelijke eigendommen, sportaccommodaties

De huurtarieven van de gemeentelijke sportaccommodaties zullen afzonderlijk aan u worden voorgelegd of volgen het bestaande beleid.

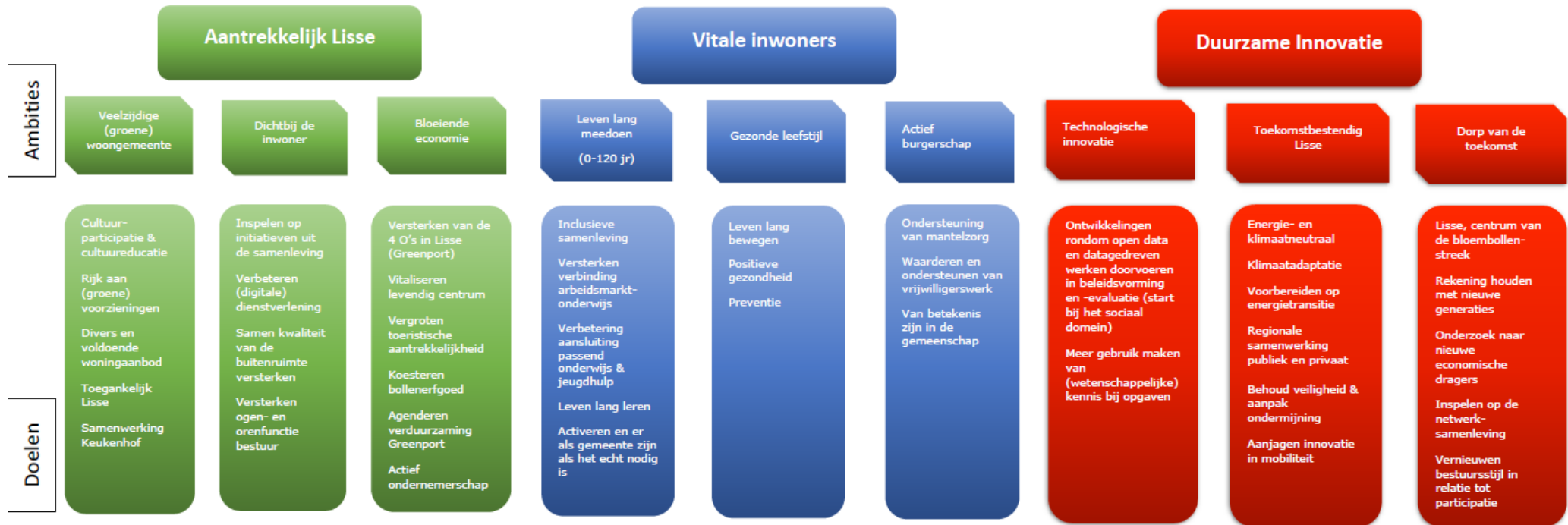
Kadernota 2020

BIJLAGE 2 –KERNBOODSCHAP

Bestuursperiode 2018-2022
Lange termijn doelen

In Lisse telt (*inclusieve samenleving*) en doet (*participatie*) iedereen mee. Als gemeente brengen we actief partijen samen (*samenwerking & daadkracht*). Dat maakt ons dorp sterker (*centrum van de bloembollenstreek*). Ook voor de toekomst (*duurzaamheid*)

Omgevingsvisie Lisse (strategische visie op bijv. natuur- en milieu, klimaat- en energie)

Kadernota 2020

BIJLAGE 3 – OVERZICHT NIEUWE INVESTERINGEN

INVESTERINGSPLAN 2020 - 2023

Programma	omschrijving	bedrag investering				dekking	Lasten			
		2020	2021	2022	2023		2020	2021	2022	2023
Algemene dekkingsmiddelen	Wifi-netwerk	15.000				inv. € 30.000, helft bijdrage derden	-	3.000	3.000	3.000
Bedrijvigheid	Opstellen uitvoeringsprogramma Centrum	50.000					1.000	11.000	11.000	11.000
	Renovatie openbare ruimte Blokhuis	100.000					1.000	9.000	9.000	9.000
	Gebiedsprogramma	100.000				bijdragen derden	-	-	-	-
	Gebiedsprogramma		50.000			bijdragen derden	-	-	-	-
	Gebiedsprogramma			25.000		bijdragen derden	-	-	-	-
	Gebiedsprogramma				25.000	bijdragen derden	-	-	-	-
Leefomgeving	Cultuurhistorische w aardenkaart	25.000					-	6.000	5.000	5.000
	Revitalisering Mondriaanpark Poelpolder	-					-	-	-	-
	Revitalisering voorzijde gemeentehuis incl. parkeren uitvoering	1.000.000					10.000	45.000	45.000	44.000
	Reconstructies		455.000				-	5.000	32.000	32.000
	Reconstructies				455.000		-	-	-	5.000
	Uitvoeringsprogramma Mobiliteit	-	-	-	-		-	-	-	-
	Ophoging Zeeheldenbuurt De Ruijterstraat	356.000					4.000	25.000	25.000	24.000
	Ophoging Zeeheldenbuurt Van Speyckstraat		248.000				-	2.000	17.000	17.000
	Duurzaam Veilig	75.000					1.000	6.000	5.000	5.000
	Duurzaam Veilig		75.000				-	1.000	6.000	5.000
	Duurzaam Veilig			75.000			-	-	1.000	6.000
	Verkeersstructuur	818.000					8.000	71.000	70.000	69.000
	Verkeersstructuur		818.000				-	8.000	71.000	70.000
	Reconstructie Heerew eg/ Laan van Rijckevorsel			455.000			-	-	5.000	39.000
	Verlichtingsplan, armaturen	193.000					2.000	12.000	12.000	12.000
	Verlichtingsplan, armaturen		167.000				-	2.000	10.000	10.000
	Verlichtingsplan, armaturen			166.000			-	-	2.000	10.000
	Verlichtingsplan, armaturen				195.000		-	-	-	2.000
	Vervangen Veenenburger brug	541.000					5.000	25.000	25.000	24.000
	Vervangen 2 voetgangersbruggen			120.000			-	-	1.000	5.000
	Vervangen voetgangersbrug Grote Beer Weegschaal				85.000		-	-	-	1.000
	Uitvoering baggerplan	60.000				baggeren	-	-	-	-
	Uitvoering baggerplan		58.000			baggeren	-	-	-	-
	Uitvoering baggerplan			24.000		baggeren	-	-	-	-
	Transitievisie w arnte	30.000					-	9.000	8.000	8.000

Kadernota 2020

INVESTERINGSPLAN 2020 - 2023

Programma	omschrijving	bedrag investering				dekking	Lasten			
		2020	2021	2022	2023		2020	2021	2022	2023
Vitaliteit	GRP, rioolgemaal Meerenburgh		65.000			riolering	-	1.000	5.000	5.000
	GRP, drukriolering 3e Poellaan, Jachthavendam en Rijkevorsel			15.000		riolering	-	-	-	1.000
	GRP, individuele behandeling afvalw ater Loosterweg Noord 2J			9.000		riolering	-	-	-	1.000
	GRP, randvoorziening Tasmanstraat			65.000		riolering	-	-	1.000	5.000
	GRP, rioolgemalen Van der Veldstraat en Grevelingstraat			61.000		riolering	-	-	1.000	5.000
	GRP, drukriolering buitengebied aanlegjaar 1985 electromechanisch				916.000	riolering	-	-	-	9.000
	GRP, rioolgemalen Driehuizenpark en De Engel electromechanisch				63.000	riolering	-	-	-	1.000
	GRP, verbetering vrijvervalriolering	252.000				riolering	3.000	10.000	10.000	10.000
	GRP, verbetering vrijvervalriolering		323.000			riolering	-	3.000	12.000	12.000
	GRP, verbetering vrijvervalriolering			105.000		riolering	-	-	1.000	4.000
	GRP, verbetering vrijvervalriolering				487.000	riolering	-	-	-	5.000
	GRP, vervanging vrijvervalriolering	474.000				riolering	5.000	18.000	18.000	18.000
	GRP, vervanging vrijvervalriolering		834.000			riolering	-	8.000	34.000	33.000
	GRP, vervanging vrijvervalriolering			113.000		riolering	-	-	1.000	4.000
	GRP, vervanging vrijvervalriolering				1.144.000	riolering	-	-	-	11.000
	Vernieuw bouw Lisbloemschool		2.150.000				-	22.000	97.000	96.000
	Vervangen kunstgrasvelden FC Lisse	759.000					8.000	91.000	90.000	88.000
	Vervangen kunstgrasveld Hisalis		285.000				-	3.000	35.000	34.000
	Totaal	4.848.000	5.528.000	1.233.000	3.370.000		48.000	396.000	668.000	758.000

Uitvoeringsprogramma Mobiliteit

In 2019 en 2020 stellen we de Omgevingsvisie Lisse op. Daarin is mobiliteit een prominent onderdeel. Een zelfstandig mobiliteitsplan is daarmee overbodig. Daarnaast maken we een Actieplan Fiets. Voor het borgen van de maatregelen die we in het kader van doorstroming, veiligheid, parkeren en duurzame mobiliteit (waaronder fiets) willen nemen, zal een uitvoeringsprogramma worden opgesteld. Realisatie vindt vanaf 2020/2021 plaats. Omdat hier nog geen budgetten voorzien zijn, is het verstandig hier in de meerjarenbegroting vast rekening te houden. Zeker gelet op de potentiële omvang. Het budget kan bepalend zijn voor de omvang van de ambities.

Opstellen uitvoeringsprogramma Centrum

Creëren van een economisch vitaal dorpshart, aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven. Structurele ontwikkelingen hebben gevolgen voor de lokale economie waar de detailhandelsvisie op toegespitst dient te worden. De Detailhandelsvisie loopt in 2020 af. Nu loopt het proces van het opstellen van een integrale Omgevingsvisie. In deze Omgevingsvisie worden de relevante ontwikkelingen voor het centrum meegenomen, onder ander op basis van Koopstromenonderzoek, de inhoud en het proces van de Nota Economie en Toerisme en de participatie. Om de visie voor het Centrum uit te voeren verwachten we dat een Uitvoeringsprogramma

Kadernota 2020

Centrum een logisch vervolg is. Daarmee vervangt de Omgevingsvisie met Uitvoeringsprogramma de Detailhandelsvisie. Opgenomen kosten zijn kosten voor het opstellen van het Uitvoeringsprogramma incl. kosten voor proces en inhoud.

Gebiedsprogramma

De afgelopen 4 jaar hebben we geïnvesteerd in het Gebiedsprogramma B(I)oeiende Bollenstreek. Vanaf 2020 volgt er een nieuw programma. Samen met de provincie geven we daar in 2019 handen en voeten aan. De basis is de visie Rijke Groen-Blauwe Leefomgeving.

Wifi-netwerk

Het realiseren van een wifi netwerk in het centrum van Lisse als extra service voor de bezoekers.

Cultuurhistorische waardenkaart

Het krediet is voor het maken van een cultuurhistorische waardenkaart. De kaart geeft weer een inventarisatie en waardering van de cultuurhistorische waarden in de gemeente. Onder cultuurhistorische waarden vallen in ieder geval het gebouwd erfgoed boven de grond en het groen en blauw erfgoed. Deze kaart is een hulpmiddel bij het opstellen van bestemmingsplannen, omgevingsvisies en -plannen. Met de werkzaamheden wordt aangevangen in 2019. Het doel is bereikt als de kaart in 2020 is opgeleverd.

Transitievisie warmte

Als gemeente moeten we in 2021 een Transitievisie Warmte vaststellen. Daarin staat een planning (een warmteplan) voor de transitie naar duurzame verwarming gericht op een CO2-arme gebouwde omgeving in 2050. Hiervoor hebben in regionaal verband (HR) per wijk en per gemeente inzichtelijk gemaakt wat vanuit technisch en economisch perspectief gezien de beste duurzame warmteoplossing is. Om een gefundeerde prioritering in de wijken aan te kunnen brengen, is echter meer informatie nodig over de zachte kant (sociaal- demografisch). Hiervoor is in 2019 aanvullend budget beschikbaar. Om goed voorbereid te zijn is extra geld nodig. De inschatting is (op basis van rondvragen bij omliggende gemeenten) dat er in totaal 50.000,- nodig is. Dat is dus 30.000,- extra ten aanzien van het beschikbare budget. De precieze verdeling over de jaren is op dit moment nog onbekend. Budget hiervoor is niet voorzien in het duurzaamheidsprogramma.

Kunstgrasvelden FC Lisse en Hisalis

Voor het actualiseren van het beheerplan Sportpark Ter Specke heeft in januari 2018 een kwaliteitsbeoordeling plaatsgevonden. Op basis hiervan is vastgesteld dat in 2020 de toplaag van de kunstgrasvelden (2,5 veld) aan vervanging toe zijn.

Wegen, bruggen, riolering en verlichting

De investeringen volgen uit de beleids- en/of beheerplannen.